

Chapter 13

Community of Practice in Uralic Studies (COPIUS), www.copius.eu

Introduction to Mari

Jeremy Bradley, jeremy.moss.bradley@univie.ac.at

Last updated 30 November 2021

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Grammar

1. садлан, садлан көра, сандене

Consecutive clauses: X → Y

Ивук книгам налнеже, <u>садлан</u> библиотекеыш кая.	Ivuk wants to take out a book and so he goes to the library.
Ивук черле ыл'е, <u>садлан көра</u> толын ыш керт.	Ivuk was sick and thus was not able to come.
Зоя тамле команмелнам күйэшт ок мошто, <u>сандене</u> Елу тудлан рецептым конда.	Zoya doesn't know how to bake a good layered pancake, so Yelu is bringing her a recipe.

1. садлан, садлан көра, сандене

Causal clauses: $X \leftarrow Y$???

Черланымылан көра паша деч коране.	(S)he left his/her job due to his/her illness.
Мый тыге ойлем, молан манаш гын, чын улам.	I'm saying this because I'm right.
Ыштем, потомушто палем.	I'm doing it because I know how.

2. Negative gerund ~ converb in -де

Infinitive		Verbal stem	Gerund in -де
лудаш (-ам)	to read	луд-	
налаш (-ам)	to take	нал-	
тунемаш (-ам)	to learn	тунем-	
кочкаш (-ам)	to eat	кочк-	
шинчаш (-ам)	to sit down	шинч-	
лекташ (-ам)	to leave	лект-	
возаш (-ем)	to write	возо-	
пураш (-ем)	to enter	пуро-	
илаш (-ем)	to live	иле-	
келшаш (-ем)	to agree	келше-	
каяш (-ем)	to go	кае-	

2. Negative gerund ~ converb in -де

Infinitive		Verbal stem	Gerund in -де
лудаш (-ам)	to read	луд-	лудде
налаш (-ам)	to take	нал-	налде
тунемаш (-ам)	to learn	тунем-	тунемде
кочкаш (-ам)	to eat	кочк- (> коч-)	кочде
шинчаш (-ам)	to sit down	шинч- (> шич-)	шичде
лекташ (-ам)	to leave	лект- (> лек-)	лекде
возаш (-ем)	to write	возо-	возыде
пураш (-ем)	to enter	пуро-	пурыде
илаш (-ем)	to live	иле-	илыде
келшаш (-ем)	to agree	келше-	келшыде
каяш (-ем)	to go	кае-	кайыде

2. Negative gerund ~ converb in -де

<p>Вүдыш <u>пурыде</u>, ияш от тунем.</p>	<p>Without going into the water, you can't learn how to swim.</p>
<p>Сонарзе-влак <u>кочде-йүде</u> вигак чодырашке кайышт.</p>	<p>The hunters went straight into the forest without eating or drinking.</p>
<p>Кузе тый пашам <u>ыштыде</u> илен кертат?</p>	<p>How can you live without working?</p>

3. Negation of the simple past tense I

(Stem ыI-)

+ -ш-

+ personal ending

+ Connegative

1Sg	
2Sg	
3Sg	
1Pl	
2Pl	
3Pl	

+ луд,
коч,
иле,
кай,
...

3. Negation of the simple past tense I

(Stem ы-)

+ -ш-

+ personal ending

+ Connegative

1Sg	ШЫМ
2Sg	ШЫЧ
3Sg	ЫШ
1Pl	ЫШНА
2Pl	ЫШДА
3Pl	ЫШТ

+ луд,
коч,
иле,
кай,
...

4. Negation of existential/possessive clauses in PST1

Окса <u>уке ыл'е</u> .	There was no money.
Жапем <u>уке ыл'е</u> .	I didn't have time.

Words and word usage

1. Approximate numbers

кум-ныл муно	three or four eggs, three to four eggs
иктат пеле – кок миллиметр	one point five to two millimeters

Text

Команмелна

Елун палымыже команмелнам кўэштнеже. Рецептум сайын палыде, тамле команмелнам кўэшташ огеш лий, сандене тудо Елу деч команмелна рецептум кондаш йодо.

Зоя: – Елу, тый рецептум кондаш шыч мондо?

Елу: – Шым мондо, кондышым. Но мый возен шым шукто, жапем уке ыл'е. Мый «Марий кочкиш» книгаг кондышым, возен нал.

«Команмелнам ышташ кум түрлө руашым ямдылыман. Кўшыл ком руашлан 150 (шўдө витле) г шўльö ложаш да 250 (кокшўдө витле) г ўмбал кўлеш. Покшел ком руашлан 50 (витле) г шўльö ложаш, 100 (шўдө) г ўмбал да 150 (шўдө витле) г кўчымö торык ал'е кефир кўлеш. Ўлыл ком руашлан 300 (кумшўдө) г шыдан ложаш да 3 – 4 (кум-ныл) муно кўлыт. Мелнам кўэштме деч кандаш шагат ончыч кўшыл ком руашым ямдылыза: шўльö ложашым ўмбал дене лугыза да шокшырак вереш шындыза. Вара ўлыл да покшел ком руашым ыштыза. Руашыш шинчалым пышташ ида мондо. Шўльö ложашда уке гын, геркулесым налын кертыда. Мелнам

кўэшташ ўлыл ком руаш дене тўналза. 1,5–2 (иктат пеле – кок) мм кўжгытан комым ыштыза да конгаш кўэштса. Вара тиде ком ўмбалаг покшел ком руашым шўрыза да уэш конгаш шындыза. Пытартышлан кокымшо ком ўмбалаг кўшыл ком руашым пыштыза да угыч кўэштса. Ямде мелнам ўй дене сайын шўрыза. Перкан лийже!»

Exercises

16.

Авам таче команмелнам кӱэштнеже.

Тудын сай рецептше уло.

Тиде рецепт почеш тудлан шӱльӧ ложашым, ӱмбалым, кӱчымӧ торыкым, муным налман.

Команмелналан кум тӱрлӧ руаш кӱлеш.

Руаш гыч кум комым ыштат.

Команмелнам кӱэшташ шуко жап кӱлеш.

